RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE GMINY CHOROSZCZ PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców gminy Choroszcz, wzięło udział 100 osób, spośród których niemal **70%** stanowiły **kobiety**, zaś **30%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci wskazuje na znaczny współczynnik feminizacji badanych seniorów. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**48%**) stanowiły osoby w wieku **60-69 lat**, nieco mniej, tj. **30%** respondentów należało do grupy osób w wieku **70-79 lat**, zaś **22%** badanych mieszkańców gminy Choroszcz, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**. Należy podkreślić, że niełatwym zadaniem jest dotarcie do osób w tzw. wieku czwartym, czyli do osób po 80-tym roku życia. Osoby przeprowadzające ankietę, sprostały temu zadaniu, dbając o to, by głos (opinie) każdej z grup wiekowych seniorów, był w ankiecie obecny. Na docenienie zasługuje również podjęcie działań na rzecz uzyskania tak dużej liczby ankiet, czyli N = 100. Oznacza to, że opisane w niniejszym raporcie wnioski mają postać wiarygodnych, czyli z socjologicznego punktu widzenia, wyniki badań ankietowych uprawniają do interpretowania ich w kategoriach odzwierciedlających faktyczne opinie badanych mieszkańców gminy Choroszcz.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że zdecydowana większość respondentów (**65%**) ukończyła **szkołę średnią lub zawodową**, **26%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **9%** badanych mieszkańców gminy Choroszcz. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że blisko ¾ **(72%)** respondentów **zamieszkuje ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**, zaś osoby prowadzące **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszkają sami), stanowili **28%** badanych mieszkańców gminy.

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w gminie Choroszcz brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że zdecydowana większość **respondentów (82%)** udzieliła na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 19% oraz raczej tak: 63%). **Przeciwnego** zdania było **10% badanych**, zaznaczających odpowiedź raczej nie (8%) lub

zdecydowanie nie (2%). Ponadto **8%** rozmówców miało trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedziało: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, i w tym zakresie badani mieszkańcy wystawili włodarzom gminy Choroszcz pozytywną ocenę, choć nie była ona tak wysoka jak w przypadku poprzedniego pytania. Okazało się bowiem, że w opinii **75%** rozmówców (suma głosów raczej tak: 67% i zdecydowanie tak: 8%) potrzeby i problemy osób starszych w gminie Choroszcz **są rozwiązywane i zaspokajane**. **Przeciwnego zdania** było **15%** respondentów wskazujących, że w tym zakresie jest jeszcze raczej (14%) lub zdecydowanie (1%) wiele do zrobienia. W przypadku tego pytania, odsetek ankietowanych, którzy mieli trudność w zajęciu stanowiska w badanej kwestii (zaznaczając odpowiedź: trudno powiedzieć) wynosił **10%**. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców gminy Choroszcz, zdaje się iść w parze z podejmowaniem wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców gminy Choroszcz sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, jest jeszcze wiele do zrobienia, by osoby starsze w większym stopniu niż obecnie mogły dbać o zdrowie. Zasadniczą potrzebą, która w opinii **94%** respondentów nie jest zaspokojona jest **szybki dostęp do poradni specjalistycznych**, zaś **82%** ankietowanych zwróciło uwagę na **brak dostępu poradni czy oddziałów geriatrycznych.** Kolejną potrzebą, która w opinii **70%** badanych wymaga pilnej interwencji jest zapewnienie **dostępu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego** czy też do **bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów (61% wskazań).** W opinii ponad połowy **(52%)** badanych mieszkańców gminy Choroszcz wyzwaniem jest również dostęp **do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym (domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy itd.),** zaś **51%** ankietowanych zauważyło **niewystarczający dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych**. Warto dodać, że **48%** respondentów wskazało, że za niesatysfakcjonujący należy uznać **dostęp do bezpłatnych spotkań i szkoleń z zakresu**

zdrowego stylu życia, czy też **do edukacji zdrowotnej prowadzonej przez profesjonalistów.**

Nie oznacza to jednak, że badani mieszkańcy gminy Choroszcz nie zauważają starań włodarzy gminy na rzecz umożliwienia osobom starszym dbania o swoje zdrowie. W diagnozowanych potrzebach znalazły się i takie, które w opinii zdecydowanej większości mieszkańców są zaspokojone na wysokim poziomie. Należały do nich m.in. **możliwość bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia - 95%** badanych wskazało, że potrzeba ta jest zaspokojona, dalej – **brak barier architektonicznych (79%)** czy też **profesjonalne i życzliwe podejście kadry usług zdrowotnych wobec seniorów (73%).**

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. Wśród licznych wskazań w opinii badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych. Wśród innych palących potrzeb znalazły się: zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych, dostępu do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym czy też do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego Wielu badanych zgłaszało pilną potrzebę poprawienia dostępu do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do osób starszych, czy też do bezpłatnych badań profilaktycznych. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby nie mają przymiotu „skomplikowanych" i są ponadto umocowane w katalogu podstawowych praw człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy gminy Choroszcz wskazali przede wszystkim na liczne aktywności organów decyzyjnych, które powinny być podjęte by podnieść poziom bezpieczeństwa najstarszych mieszkańców gminy. Szczególnie często **(77% odpowiedzi)** wskazywaną była potrzeba zwiększenia **dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zwierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach**, czy też do **szkoleń dotyczący problemu przemocy w rodzinie (68% wskazań).** Zdaniem **59%** badanych władze samorządowe powinny zadbać o zorganizowanie osobom starszym **bezpłatnego kursu samoobrony,** czy też zwiększenie **dostępu do telefonu zaufania (53%).**

Niemniej, w opinii badanych mieszkańców gminy Choroszcz, należy również podkreślić, iż na terenie gminy podejmowane są działania na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa osób starszych. Przykładowo, w opinii **71%** ankietowanych, władze **zadbały o wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze,** zaś **56%** wyraziło opinie, że na terenie gminy Choroszcz ma miejsce **wykorzystanie autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością.** I jeszcze, nieco więcej niż połowa badanych **(55%)** uznała za zaspokojony na wystarczającym poziomie **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję.**

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. I jak się okazało, badani mieszkańcy gminy Choroszcz, w pierwszej kolejności wskazywali na konieczność zwiększenia dostępności oferty szkoleniowej, zarówno w zakresie uwrażliwiającym na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniającym kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z telefonu zaufania czy też dostęp do bezpłatnych kursów samoobrony. Wydaje się zatem, że mieszkańcy gminy Choroszcz, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy gminy Choroszcz, wskazali, że większość diagnozowanych obszarów, nie doczekała się ich zdaniem, stosownych działań właściwych organów, co w efekcie prowadzi do ciągłego niezaspokojenia potrzeb najstarszych mieszkańców gminy w tym zakresie.

Okazało się bowiem, że zdaniem **72%** respondentów, mieszkańcy gminy nie mają **możliwości korzystania z bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych,** a w opinii **70%** badanych niedostępne są **zniżki i ulgi w opłatach rachunków oraz bezpłatne leki dla osób potrzebujących.** Co więcej, badani zwrócili uwagę na zaspokojoną na niewystarczającym poziomie potrzebę, którą jest możliwość uzyskania **dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (62% wskazań)** czy też **dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy i świadczonych przez nich usługach (48%)**.

Analiza zgromadzonego materiału wiedzie ponadto do wniosku, że w opinii **72%** badanych mieszkańców gminy Choroszcz, osoby starsze mają zapewnioną **możliwość uzyskania pomocy finansowej lub rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej,** zaś problematycznymi w ocenie były trzy potrzeby, które najczęściej były przez respondentów opiniowane jako takie, o których trudno coś jednoznacznie powiedzieć. Należały do nich takie odpowiedzi jak: **możliwość korzystania z osiedlowych punków samopomocowych – 50%** badanych zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć, **możliwość korzystania bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się (43% wskazań) o**raz **dostęp do wolontariatu rówieśniczego (42%)**.

Co zdaniem badanych mieszkańców gminy Choroszcz, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była konieczność zapewnienia dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych oraz do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących. Równie często pojawiało się wskazanie dotyczące zwiększenia możliwości korzystania z osiedlowych punktów samopomocowych, rozwijania wolontariatu rówieśniczego czy dofinansowania do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców gminy Choroszcz, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, w wielu aspektach jest zadowalające i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom.

Potrzebą pozytywnie ocenioną przez niemal wszystkich ankietowanych **99%** badanych **była możliwość aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**. Nieco rzadziej (**90%),** jako zaspokojona została uznana potrzeba, którą jest **możliwość możliwości korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach.** Badani pozytywnie wypowiadali się również na temat zapewnionej im **możliwości korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach (85%),** czy też **z działań między-pokoleniowych (78%).** Co więcej, ponad połowa badanych tj**. 69%** stwierdziła, że na terenie gminy Choroszcz osoby starsze **mają możliwość angażowania się w działania z zakresu budżetu obywatelskiego**, z kolei **65%** wskazało, że istnieje **możliwość**

korzystania ze świetlic osiedlowych i wiejskich. W opinii **52%** badanych **lokalnym zespołom muzycznym tworzonym przez seniorów udzielane jest wsparcie ich działalności** (**52% w**skazań).

Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że niektóre diagnozowane potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej osób starszych, sprawiły respondentom trudność w jednoznacznej ich ewaluacji. Przykładowo, **49%** badanych wskazało, że trudno powiedzieć czy na terenie gminy Choroszcz zapewniony jest **dostęp do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczeni**a, **41%** miało wątpliwość czy istnieje **możliwość korzystania z lokalnych grup wsparcia**, zaś **40%** badanych zajęło podobne stanowisko wobec odpowiedzi dotyczącej **dostępu do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii.** Problematyczną była też jednoznaczna opinia dotycząca **dostępu do oferty Klubu Seniora mającego propozycje działań również dla mężczyzn.** Okazało się bowiem, że w opinii **38%** ankietowanych taka możliwość istnieje, **34%** było przeciwnego zdania, zaś **28%** badanych zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia dostępu do szkoleń podnoszących kompetencje informatyczne osób starszych oraz te które pozwolą im lepiej odnaleźć się w zmieniających się warunkach otoczenia. Zdaniem niektórych badanych władze gminy powinny zatroszczyć się o dostęp do lokalnych grup wsparcia oraz uwzględnić w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców gminy Choroszcz, uzyskała znaczącą uwagę odpowiednich jednostek, co wcale nie oznacza, że komunikacja działa bez zarzutu.

Przykładowo, **91%** respondentów zajęło stanowisko zgodnie z którym, w gminie Choroszcz zapewniony jest **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety, 87%** uznało, że funkcjonuje **łatwy i szybki dostęp do**

informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń i dokładnie taki sam odsetek badanych uznał, że **przekazywane informacje napisane są prostym i zrozumiałym językiem**. Niemniej, w opinii **67%** respondentów, płaszczyzną, która wymaga podjęcia stosownych działań jest dostęp **rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych**, który jest w tym momencie niedostępny. Co więcej, badani mieszkańcy gminy Choroszcz mieli trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska wobec zapytania o **przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów.** W opinii **42%** respondentów, ów przepływ można uznać za dobry, przeciwnego zdania było **43%** badanych, zaś **15%** ustosunkowując się wobec tejże kwestii wskazało odpowiedź: trudno powiedzieć. Ponadto badani najczęściej zaznaczali odpowiedź: trudno powiedzieć, opiniując dwie inne kwestie. Okazało się bowiem, że dla **57%** badanych problematycznym było ocenienie, czy na terenie gminy Choroszcz zaspokojona jest potrzeba osób starszych, którą jest **możliwość współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach,** zaś **49%** zajęło identyczną postawę wobec zapytania o **dostęp osób starszych do strony internetowej im dedykowanej.**

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: dostęp do rocznego kalendarza imprez społecznych i kulturalnych, konieczność usprawnienia sposobu komunikacji między seniorami a władzą samorządową i organizacjami działającymi na rzecz osób starszych. Wielu badanych zwracało uwagę na konieczność zadbania o dostęp do strony internetowej im dedykowanej, czy też o język przekazywanych informacji. Wynika z powyższego, iż w opinii mieszkańców gminy Choroszcz, dobra jakościowo komunikacja może realnie przyczynić się do rozwiązania problemów pojawiających się w codzienności osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Analizując uzyskane dane można powiedzieć, że dwie agendy społeczne uzyskały najwyższą częstotliwość wskazań. Były to bezkonkurencyjnie **samorządy powiatowe i gminne oraz inne jednostki organizacyjne** z wynikiem **100%** wskazań oraz **rodzina**, na którą wskazało **82%** badanych. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w opinii **44%** badanych odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb osób starszych należałoby powierzyć **organizacjom pozarządowym** i dokładnie taki sam odsetek badanych wyraził pogląd, iż doskonale sprawdziłaby się w tym zakresie **specjalnie**

zatrudnione osoby. Niemal ¼ badanych **(24%)** była zdania, iż zaspokojeniem potrzeb osób starszych powinno zająć się **środowisk lokalne**, **np. w sąsiedzi, znajomi**, a jedynie **6%** respondentów upatruje potencjał w aktywności Rady Seniorów.

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Choroszcz, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, uzyskało wystarczającą uwagę władz samorządowych i zostało zaspokojonych. Są jednak i takie, które wymagają podjęcia stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców gminy. Zadanie to w opinii respondentów spoczywa na barkach wielu podmiotów. Mądre połączenie przede wszystkim zasobów samorządowych, dalej rodzinnych i tych tworzonych przez specjalnie zatrudnione osoby, może stanowić skuteczną receptę na liczne wyzwania generowane postępującym procesem starzenia się ludności gminy Choroszcz.